

Авер'янов Геннадій Валерійович
здобувач ступеня вищої освіти магістр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Концепція сталого розвитку є ключовою концепцією світового суспільного економічного розвитку, що передбачає збалансованість економічного зростання, соціального добробуту та екологічної відповідальності держав [6; 7; 9]. З початку повномасштабної російської агресії проти України Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) зазнала суттєвих змін у своїй діяльності. Завдання виявлення та ліквідації наслідків авіаударів, евакуація населення й забезпечення гуманітарних потреб стали ключовими пріоритетами її діяльності.

В результаті ракетних ударів й обстрілів ДСНС працює на ліквідації пожеж, виявленні та знешкодженні вибухонебезпечних предметів. ДСНС організує евакуацію населення з зон активних бойових дій, взаємодіє з волонтерськими організаціями й міжнародними партнерами.

Зрозуміло, що нині війна в Україні суттєво впливає на досягнення цілей сталого розвитку, визначених ООН. Найбільш вразливими залишаються сфери економіки, екологічна й соціальна сфери. Адже відбувається масове знищення природних територій, забруднення водних ресурсів та повітря внаслідок бойових дій важкими металами. Руйнування інфраструктури, падіння виробництва та міграція трудових ресурсів негативно позначаються на економіці України. Вимушене переселення мільйонів українців, погіршення доступу до медицини та освіти впливають на соціальну стабільність та спричиняють напруження у суспільстві [9]. У цьому контексті ДСНС відіграє важливу роль у мінімізації наслідків війни, сприяючи збереженню людських життів та відновленню інфраструктури.

Основними напрямками діяльності ДСНС у воєнний період стали [1; 10]:

- рятувальні операції та евакуація – швидке реагування на наслідки обстрілів та авіаударів, забезпечення безпеки цивільного населення.
- розмінування – масштабне виявлення та знешкодження вибухонебезпечних предметів, що є критично важливим для подальшого відновлення країни.
- гасіння пожеж та ліквідація наслідків атак – реагування на численні випадки пожеж у житлових районах, промислових зонах та об'єктах критичної інфраструктури.
- гуманітарна допомога й забезпечення базових потреб населення – організація постачання продовольства, води, медичних засобів, розгортання тимчасових пунктів проживання.

– координація зі міжнародними партнерами – отримання фінансової, технічної та кадрової допомоги від країн-партнерів, міжнародних організацій та гуманітарних місій.

Фінансування діяльності служб надзвичайних ситуацій є ключовим фактором ефективного реагування на катастрофи. У період війни витрати на ДСНС значно зросли, включаючи: закупівлю спецтехніки й засобів індивідуального захисту; оплату роботи рятувальників й компенсацію ризиків; відновлення пошкоджених об'єктів критичної інфраструктури; міжнародну допомогу та гранти на розвиток системи надзвичайного реагування.

Досить цікавим є міжнародний досвід та фінансування ДСНС. Наприклад, у США, федеральне агентство з надзвичайних ситуацій (FEMA) має щорічний бюджет у понад \$28 млрд, що використовують на реагування на стихійні лиха й теракти [2]. Фінансування забезпечує як державний бюджет, так і спеціальні страхові фонди. У Німеччині діє Федеральне агентство з питань технічної допомоги (THW), яке отримує фінансування у розмірі близько €2 млрд на рік, що дозволяє оперативно реагувати на надзвичайні ситуації й відновлювати зруйновані об'єкти [3]. У Ізраїлі функціонує Національне командування тилу отримує підтримку від державного бюджету у розмірі понад \$5 млрд, що використовується на будівництво бомбосховищ, розвиток систем раннього оповіщення й підготовку населення [4]. Уряд Японії [5] виділяє понад ¥3 трлн (близько \$20 млрд) щорічно на заходи з попередження та ліквідації наслідків природних катастроф, включаючи інноваційні системи моніторингу та відновлення інфраструктури (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння фінансових інструментів діяльності органу ДСНС

у розвинених державах світу

Країна	Організація відповідальна за ДНС	Річний бюджет	Основні напрямки витрат
Україна	ДСНС	≈1,5 млрд \$	Евакуація, розмінування, пожежогасіння
США	Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій (FEMA)	28 млрд \$	Реагування на лиха, страхові виплати
Німеччина	Федеральне агентство з питань технічної допомоги (THW)	2 млрд €	Відновлення інфраструктури, рятувальні операції
Ізраїль	Командування тилу	5 млрд \$	Захисні споруди, системи оповіщення
Японія	МНС Японії	3 трлн ¥ (20 млрд \$)	Захист від землетрусів, моніторинг

*Джерело: складено за даними [1 – 5].

Діяльність Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) в умовах воєнного стану є одним із ключових елементів забезпечення національної безпеки, захисту населення й критичної інфраструктури. Війна

в Україні створила безпрецедентні виклики для цієї служби, зокрема масштабні руйнування, гуманітарну кризу, екологічні катастрофи та значне збільшення обсягів роботи з розмінування територій.

Основними напрямками діяльності ДСНС у воєнний період стали рятувальні операції та евакуація, розмінування, гасіння пожеж та ліквідація наслідків атак, гуманітарна допомога, тощо. Досвід розвинених країн, як США (FEMA), Німеччина (THW), Ізраїль (Національне командування тилу) та Японія (МНС Японії), демонструє, що ефективне реагування на надзвичайні ситуації можливе за умови належного фінансування, впровадження інноваційних рішень та постійної підготовки персоналу.

Україна активно адаптує цей досвід у своїй діяльності, зокрема через використання дронів для розвідки зони катастроф, цифрових систем оповіщення населення та мобільних рятувальних центрів. З фінансової точки зору, бюджет ДСНС у період війни суттєво зріс, що дозволило розширити технічне забезпечення, збільшити кількість персоналу та модернізувати методи реагування. Проте, у порівнянні з аналогічними службами західних країн, фінансування української служби залишається обмеженим, що вимагає подальшої міжнародної підтримки та залучення інвестицій у сферу цивільного захисту.

Значний вплив війни на сталий розвиток України вимагає довгострокового планування заходів із відновлення. Пріоритетними завданнями на майбутнє є: розбудова стійкої інфраструктури, адаптованої до кризових ситуацій; розвиток системи раннього оповіщення населення та цифровізації рятувальних процесів; посилення міжнародної співпраці та залучення додаткових ресурсів для подальшого відновлення країни. Таким чином, діяльність ДСНС в умовах воєнного стану є невід'ємною складовою збереження життів та стабільності держави. Попри значні виклики, українська служба надзвичайних ситуацій продемонструвала високу ефективність, гнучкість та адаптивність у надзвичайно складних умовах, закладаючи основу для післявоєнного відновлення та розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Офіційний сайт: <https://dsns.gov.ua>.
2. Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій США (FEMA). Офіційний сайт: <https://www.fema.gov>.
3. Федеральне агентство з питань технічної допомоги Німеччини (THW). Офіційний сайт: <https://www.thw.de>.
4. Національне командування тилу Ізраїлю. Дані з Міністерства оборони Ізраїлю: <https://www.idf.il>.
5. Міністерство внутрішніх справ Японії. Звіт про управління кризовими ситуаціями, 2023.
6. ООН. Цілі сталого розвитку: <https://sdgs.un.org>
7. Аналітичні звіти Світового банку щодо впливу війни в Україні на економіку, 2023.

8. Yakymchuk A., Valyukh A. et al. (2020). Public Administration and Economic Aspects of Ukraine's Nature Conservation in Comparison with Poland. In: Kantola J., Nazir S., Salminen V. (eds) Advances in Human Factors, Business Management and Leadership. AHFE 2020. Advances in Intelligent Systems and Computing, vol 1209. Springer, Cham. Online 978-3-030-50791-6. Scopus.

9. Якимчук А.Ю., Валюх А.М., Пахаренко О.В. Стратегія інформаційного забезпечення управління еколого-економічною безпекою України в умовах військово-політичної нестабільності. Монографія. Рівне: НУВГП, 2020. 154 с.

10. Дії підрозділів ДСНС в умовах воєнного стану. навч. пос. Під заг. ред. проф. М.Ковалюка. Львів: ЛДУ БЖД, 2023. 306 с. ISBN978-618-95365-0-2.

Базиліук Ігор Артурович

здобувач ступеня вищої освіти магістр

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Волощук Олександр Сергійович

здобувач ступеня вищої освіти магістр

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

РОЗПОДІЛ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Розподіл повноважень між органами виконавчої влади є ключовим чинником для забезпечення ефективного державного управління, впливаючи на стабільність, функціонування та результативність роботи державного апарату. В умовах децентралізації, розвитку демократичних інститутів і оновлення управлінської системи ця тема набуває особливої актуальності. Від злагодженого розподілу повноважень залежить не лише дотримання законності та правопорядку, а й здатність держави швидко й ефективно реагувати на соціальні та економічні виклики. Ефективний розподіл функцій між центральними, регіональними та місцевими органами влади покращує надання державних послуг, зменшує бюрократизм та підвищує якість управлінських рішень.

Розподіл повноважень передбачає закріплення конкретних функцій за відповідними рівнями виконавчої влади — центральним, регіональним і місцевим. Дана концепція базується на принципах субсидіарності, децентралізації та децентралізованої відповідальності. Принцип субсидіарності дозволяє вирішувати питання на якомога нижчому рівні, тоді як децентралізація спрямована на зміцнення регіональних і місцевих владних структур, що дозволяє скоротити відстань між владою та громадянами [2, с. 73].